

Vergaderjaar 2014–2015

26 488

Behoeftestelling vervanging F-16

Nr. 363

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 december 2014

De vaste commissie voor Defensie heeft op 27 november jl. aanvullende vragen gesteld over de jaarrapportage van het project Vervanging F-16 over 2013 (Kamerstuk 26 488, nr. 358 van 17 september jl.). Hierbij zend ik u mede namens de Minister van Financiën de antwoorden daarop.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

Beantwoording aanvullende vragen over de jaarrapportage van het project Vervanging F-16 over 2013.

1. Wat betekent de afspraak uit de Nota «In het belang van Nederland» dat het investeringsbudget voor de vervanging van de F-16 een afgebakend financieel kader kent?

Het kabinet voert de verwerving en de exploitatie van de vervanging F-16 uit binnen de financiële kaders die in de nota *In het belang van Nederland* (bijlage bij Kamerstuk 33 763, nr. 1) zijn vastgesteld, dat wil zeggen € 4,5 miljard voor de investeringen en € 270 miljoen voor de exploitatie (beide in prijspeil 2012). De eerdere *reservering* van € 4,5 miljard, waartoe in 2011 was besloten, is daarbij als taakstellend projectbudget aangemerkt. In de nota is hieromtrent vastgelegd dat conform de reguliere begrotings-systematiek het budget voor de Vervanging F-16 wordt aangepast voor prijs- en loonbijstellingen. Met deze aanpassingen wordt uitholling van het projectbudget (oftewel verlies aan koopkracht door inflatie) voorkomen. Overeenkomstig deze reguliere systematiek (dus ook voor andere materieelprojecten) wordt het financiële kader (of projectbudget) jaarlijks aangepast aan de inflatie.

2. Waarom is afgesproken dat de risicoreservering niet mag worden aangewend voor een hogere Amerikaanse inflatie en een hogere wisselkoers?

Voor het afdekken van de risico's van inflatie en wisselkoers zijn er andere financiële instrumenten dan de risicoreservering. Voor het algemene inflatierisico dient het instrument van de prijsbijstelling. Die bijstelling wordt (in beginsel) jaarlijks toegevoegd aan de defensiebegroting om de koopkracht op peil te houden. Voor valutarisico's bestaat het instrument van de termijnvalutacontracten. Deze kunnen worden gesloten zodra in een project werkelijk verplichtingen worden aangegaan. De risicoreservering is bedoeld om onvoorziene kostenstijgingen in het vervangingsproject zelf op te vangen. Hiermee wordt voorkomen dat kostenstijgingen directe gevolgen hebben voor het aantal toestellen dat kan worden aangeschaft.

3. Waarom wordt het exploitatiebudget wel, en het investeringsbudget niet gecompenseerd voor de Amerikaanse inflatie?

In afwachting van een validering heeft Defensie een reservering gemaakt voor de hogere Amerikaanse inflatie. Die validering heeft uitgewezen dat Defensie niet alleen het exploitatiebudget maar ook het investeringsbudget dit jaar reëel kan indexeren, dus inclusief de Amerikaanse inflatie, zonder dat dit ten koste gaat van andere projecten. Daarop is besloten ook het investeringsbudget alsnog reëel te indexeren. Defensie behandelt het investeringsbudget en het exploitatiebudget dus gelijk.

4. Waarom is een reservering van € 47 miljoen in het Defensie Investerings Plan opgenomen voor dekking van de Amerikaanse inflatie? Hoe kunnen eventuele verdringingseffecten worden voorkomen?

De Amerikaanse inflatie voor technologische investeringen is hoger dan die voor algemene overheidsinvesteringen in Nederland. De inflatie voor algemene overheidsinvesteringen in Nederland is bepalend voor de prijsbijstelling die Defensie ontvangt. Bij de opstelling van de Begroting 2015 was onvoldoende duidelijk of de Amerikaanse inflatie kon worden toegevoegd aan het investeringsbudget Vervanging F-16, zonder dat dit ten koste zou gaan van andere projecten. Zoals gemeld in de bestuurlijke

reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer van oktober jl. (Kamerstuk 34 000 X, nr. 8), heeft Defensie in verband daarmee uit voorzorg een reservering van € 47,1 miljoen in het investeringsplan opgenomen. Een nadere validering heeft uitgewezen dat van verdringing in 2014 geen sprake is. Ook in de komende jaren zal dat een punt van aandacht zijn. Op grond van de validering is besloten dat de reservering gemaakt in het investeringsplan – binnen de beschikbare prijsbijstelling – aan het projectbudget kan worden toegevoegd. Dit wordt verwerkt bij de eerstvolgende actualisering van het projectbudget. Het effect van hogere Amerikaanse inflatie, inclusief de compensatie daarvan, doet zich overigens ook voor bij andere materieelprojecten.

De begroting van Defensie wordt in beginsel met de prijsbijstelling gecompenseerd voor gestegen prijzen. De prijsbijstelling wordt als één bedrag uitgekeerd en Defensie voegt delen daarvan – al naar gelang de behoefte – aan de projectbudgetten toe, inclusief de Vervanging F-16. Alle investeringsprojecten hebben in 2014 de benodigde compensatie gekregen uit het beschikbare budget voor prijsbijstelling, waardoor van verdringing geen sprake is.

5. Budgetten worden normaal gesproken aangepast voor wijzigingen in de plandollarkoers. Waarom zijn voor de vervanging van de F-16 andere afspraken gemaakt? Hoe groot is het valutarisico?

Het kabinet heeft besloten de verwerving en exploitatie van de vervanging F-16 uit te voeren binnen de afgesproken financiële kaders van € 4,5 miljard voor de investeringen en € 270 miljoen voor de exploitatie (beide in prijspeil 2012) en daarbij risicoreserveringen te hanteren. De risicoreserveringen zijn niet bestemd voor prijs- en loonbijstellingen; deze worden conform de reguliere begrotingssystematiek aangepast. De reservering is evenmin bedoeld voor wisselkoersen. Die moeten in beginsel binnen het taakstellende budget worden gedekt.

Het kabinet gaat voor de schatting van het wisselkoerseffect uit van de rapportages van het CPB. Op basis van de actuele raming (MEV 2015, verschenen in september 2014, (bijlage bij Kamerstuk 34 000, nr. 1) is er nog steeds sprake van een wisselkoersmeevaller. Tot het moment waarop verplichtingen worden aangegaan, blijft het effect van koerswisselingen beperkt tot de ramingen. Zodra verplichtingen worden aangegaan, zal Defensie het valutarisico afdekken met termijnvalutacontracten.

6. Hoe denkt u om te gaan met de prijsindicatie gedurende het gehele project Vervanging F-16?

Defensie zal ook de komende jaren handelen conform de reguliere prijsbijstellingssystematiek. Dit houdt in dat voor alle investeringsprojecten in uitvoering (inclusief de Vervanging F-16) wordt vastgesteld met welk inflatieniveau deze worden geconfronteerd. Na toetsing compenseert Defensie de projectbudgetten. Indien er geen prijsbijstelling wordt uitgekeerd, moet het effect daarvan (dat in dat geval overigens voor alle investeringsprojecten een negatief effect heeft) binnen de begroting van Defensie worden opgevangen¹.

---

¹ Zoals ook geschreven in de antwoorden op vragen over de validering van de nota *In het belang van Nederland* van 25 oktober 2013, Kamerstuk 33 763, nr. 9).

7. Kunt u een vergelijking maken van dit project met de wijze waarop de prijsindicatie wordt toegepast in andere DMP-projecten?

Het project Vervanging F-16 wordt niet anders behandeld dan andere DMP-projecten. Voor al deze projecten geldt het reguliere prijsbijstellings-systeem.